

Таким чином, можна зробити загальний висновок з наведених міркувань. Як тільки ми згадаємо, що людина, зі всіма її досягненнями й можливостями, є результатом довгого еволюційного процесу, відразу ж ми розуміємо, що всі ці досягнення й великі здібності є результатом розвитку більш простих можливостей тваринних попередників людини. І, що є особливо важливим, всі ці «прості» здібності та характеристики нікуди не зникли в процесі еволюції, вони залишаються в організмі людини як представника тваринного світу, ми просто не можемо їх усвідомити та раціоналізувати. Але звертає на себе увагу той факт, що й досі жоден дослідник не наважився порівняти когнітивні системи тварини та людини саме не з точки зору переваг і суттєвих відмінностей людського пізнання як переважно раціонально-логічного, понятійного над пізнавальною діяльністю інших живих істот, а, навпаки, з позиції їх подібності, тісних взаємозв'язків, у тому числі історико-еволюційних.

До речі, ці міркування давно відомі і зрозумілі окремо біологам та фізіологам, окремо – антропологам, окремо – психологам тощо. Однак і досі ці уявлення не зведені до єдиної теоретичної концепції або навіть цілісної моделі, яка б розглядала, нарешті, не лише розумові «суперможливості» людини, але й всю когнітивну систему у цілому, включаючи і підсвідомий рівень, і «тваринні», «долюдські» способи пізнання тощо. Тому наведений аналіз є першим намаганням побачити напрямки дослідження цього аспекту людського пізнання, а також першою спробою позначити ті фрагменти, які досі перебували поза увагою дослідників.

Лозінська Тетяна Павлівна

Кандидат сільськогосподарських наук, доцент
Білоцерківський національний аграрний університет

ТРАНСГРЕСИВНА МІНЛИВІСТЬ ВЕГЕТАТИВНИХ ОЗНАК У ГІБРИДІВ ДРУГОГО ПОКОЛІННЯ ПШЕНИЦІ М'ЯКОЇ ЯРОЇ

Нарощування виробництва зерна в Україні є пріоритетним, і особливо на теперішній стан під дією незворотних змін навколишнього природного середовища, не втрачає своєї актуальності. Його зростання можливе за рахунок вирощування високоадаптованих сортів за ресурсозберігаючих технологій. Для гарантії отримання сталих врожаїв та забезпечення країни зерном існує необхідність надати пшениці ярій статус стратегічної зернової культури в зерновому балансі країни. Першочергово це завдання стоїть перед селекцією. Успіх практичної селекції значно залежить від широти генетичного різноманіття вихідного матеріалу [1].

У селекції на адаптивність важливе значення мають такі вегетативні ознаки як висота рослин та довжина головного колосу, так як вони є найбільш інформативними для розрізнення і диференціації усіх генотипів, що мають відмінності за аелями генів короткостебловості та комплексом агрономічних ознак [2].

Проведеними дослідженнями виявлено і встановлено, що чим вищий ступінь домінування ознак у першому поколінні гібридів, тим більша частота і ступінь трансгресій та добір трансгресивних форм може бути ефективним уже в другому і третьому поколіннях [3, 4].

Дослідження проводили за використання реципрокних схрещувань сучасних сортів пшениці ярї, аналізу успадкування довжини колосу і довжини стебла у F_1 та характеристики F_2 за ступенем і частотою отриманих трансгресій за даними ознаками.

В результаті досліджень за довжиною стебла із 12 комбінацій схрещувань сортів Елегія миронівська, Сімкода миронівська, Струна миронівська, Колективна 3, Героїня, Легуан, Ажурная у другому поколінні гібридів трансгресували 4. У гібридів F_2 ступінь позитивної трансгресії знаходився в межах 2,1 – 6,2% з частотою 6,0-10,0% (Струна миронівська/Сімкодамиронівська та Сімкодамиронівська/Струна миронівська. Гібридна комбінація Елегія миронівська/Струна миронівська мала ступінь трансгресій 3,3 % за частоти 7,1% та Колективна 3/Струна миронівська – ступінь 5,5% за частоти 3,6%.

За довжиною колосу у другому поколінні гібридів пшениці м'якої ярї виявлено трансгресії в широких межах. Спостереженнями та аналізом встановлено, що ступінь трансгресій коливався в межах 1,3 % (Струна миронівська/Елегія миронівська) до 18,2% (Легуан/Струна миронівська) за частоти 7,8 та 38,4% відповідно. Значний процес формоутворення спостерігався в комбінаціях схрещування Героїня/Струна миронівська та Струна миронівська/Сімкодамиронівська. Ступінь та частота трансгресій становлять 17,6 та 9,2% і 15,8 та 12,1% відповідно. Дослідженнями встановлено, що ступінь трансгресій за ознакою довжина колосу у гібридів F_2 залежав від ступеня домінування ознаки. Таким чином, у восьми із дванадцяти досліджуваних гібридних комбінацій спостерігається явище гетерозису за довжиною колосу.

Отже, виділено кращі гібриди пшениці ярї за ступенем і частотою трансгресій, які пропонується використовувати у селекційному процесі за ознакою «довжина стебла»: Струна миронівська/Сімкода миронівська, Сімкода миронівська/Струна миронівська, Елегія миронівська/Струна миронівська,

Колективна 3/Струна миронівська та за ознакою «довжина головного колосу»: Струна миронівська/Елегія миронівська, Легуан/ Струна миронівська, Героїня/Струна миронівська, Героїня/Струна миронівська і Струна миронівська/Сімкода миронівська.

Джерела

1. Бакуменко О. М., Власенко В. А. Гетерозис та успадкування маси 1000 насінин в F1 пшениці м'якої озимої (*Triticum aestivum* L.). *Journal of Native and Alien Plant Studies*, 2015. №11. С. 67-73.
2. Жулина А. Ю., Базалій Г. Г., Усик Л. О., Марченко Т. Ю., Лавриненко Ю. О. Успадкування висоти рослин гібридами пшениці озимої різного еколого-генетичного походження в умовах зрошення. *Аграрні інновації*, 2021. №10, С. 122-129.
3. Лозінська Т. П. Успадкування та трансгресивна мінливість маси зерна колоса у F₁ I F₂ пшениці ярої. *ЛОГОС. мистецтво наукової думки*, 2019. № 4, С. 129-131.
4. Лозінська Т. П. Успадкування господарсько цінних ознак гібридів пшениці м'якої ярої та трансгресивна мінливість. *Збірник наукових праць «Агробіологія»*. 2010. Вип. 3(74). С. 76-78.

Tsviati Viacheslav Hryhorovych
PhD (History), Associate Professor,
Honored Education Worker of Ukraine
Taras Shevchenko National University of Kyiv
Full member of the board of the Non-governmental organization
«Scientific Society of History of Diplomacy and International Relations»

DIPLOMACY: THEORY, HISTORY, PRACTICE (INFORMATION-ANALYTICAL, INTERCULTURAL-COMMUNICATIVE AND SECURITY ACTIVITIES)

The modern model of diplomacy is impossible without a developed system of public administration, which is a phenomenon that is developing rapidly, institutionalized, characterized by a powerful flow of innovation, whose consequences are not always positive. So acute need for a reliable system of information and analytical support public administration in general, and the system of diplomatic service in particular. Effective management in diplomacy largely determine the adoption and implementation of administrative decisions based on the impact of modern information and communication technologies. Accordingly receipt, analysis, delivery and effective use of information – an essential condition to ensure effective foreign policy of Ukraine and introduction of effective model of diplomacy [1, с. 27-30].

The events of recent years in our country convincingly demonstrated that the lack of a reliable system of information and analytical support foreign policy and diplomatic activities of national scale sometimes is a source of random, unreasonable, wrong decisions and actions (even fraud) that are not only inconsistent with the objectives and tasks of the public administration, but also may affect the political-diplomatic, political, institutional and political-economic situation in the country [2].

There is a need to ensure the functional certainty political and diplomatic systems and analytical systems, their compatibility with each other and with the activities of the state administrative apparatus in foreign relations. Each type of information and analytical system must meet strict maximum range of functions of management personnel. Information-analytical activities (IAA) to ensure governance as a specific type of public-management practices has definitely scientific in nature, determined by a set of principles of research methodology, a set of tools that have a scientific interdisciplinary, scientific type of argument knowledge way to organize this knowledge (information) and more. That analytical work serves generally as a set of applied interdisciplinary areas of research type, focused on obtaining objective-real knowledge about these or other specific objects, events and processes of material and spiritual world to use this knowledge in decision-making in foreign political and diplomatic spheres [3].

In terms of major economic and social changes of the external relations of the required precise response to these changes in order to achieve the goals that put the state in foreign relations. In this regard, managerial staff in their daily activities have to take into account the needs of creating an effective information-analytical system management. Today, managers often lack information due to the fact that it is not always useful, is not always presented in the correct form and not always consistent with the goals of management [4].

Analyzing the features of the information needs of executives of foreign relations, it should be emphasized that they have less time to study the information than ordinary employees. Therefore, the development of social engineering and information needs should be provided by a relatively small increase in the dataset, and by substantially increasing the complexity of processing and use of data by the institutions of the MFA of Ukraine, organizations, ministries and departments of the regional administration and creation efficient storage, retrieval and processing on the basis of modern information technologies, the need to create modern and improvement of existing information-analytical systems management with a view to making effective decisions at the state level in the field of foreign relations [5].